

VERONIKA CVETKOVA

Dzimusi: 1929. gada 12. novembrī Krāslavas rajonā

Mācības: Laizānu Kurlmēmo skolā

LNS biedre no 1949. gada

Darbs: Rīgas MRU, 16. tehniskā profesionālā šūšanas vidusskolā

Sabiedriskie nopelni: pašdarbības aktrise, MRU arodkomitejas sastāvā, LNS pirmorganizāciju vadītāja 16. PTS un Latgales priekšpilsētā, pensionāru padomē

LNS Goda biedres nosaukums piešķirts 1994. gadā

Paldies, skolotāja Veronika!

Veronikas Cvetkovas mūža lielais devums — pie divsimt nedzirdīgo cilvēku, kas viņas vadībā apguva šūšanas prasmi 16. profesionāli tehniskajā vidusskolā Rīgā divdesmit gadu laikā, kad viņa tur strādāja par šūšanas skolotāju.

Savu skolotāju satiekot, audzēkņu sejās atplaukst silts smaids un atkal izskan lielais paldies par Darba un Dzīves skolu, kuru viņi izgāja Veronikas Cvetkovas gādībā.

Pateicīgi ir arī Rīgas biedrības Latgales grupas biedri par Veronikas Cvetkovas ieguldījumu grupas vadīšanā — arī 20 gadu garumā. Un kur tad daudzie

skatītāji izrādēs, kurās skatuvē darbojusies Veronika. Kāds bijis viņas ceļš uz savu laikabiedru dziļo cieņu un mīlestību? **Lūk, viņas pašas dzīvesstāsts!**

Bērnības sūrās atmiņas

Esmu dzimusi Latgalē, Krāslavas rajonā. Mans tēvs bija zemnieks un prata taisīt arī mucas. Tās veda uz tirgu pārdot. Māte bija mājsaimniece, kā arī nodarbojās ar aušanu un vērpšanu. Mūsu māja atradās meža vidū. Tēvs mani audzināja tā, ka nepazinu bailes no meža zvēriem.

Kad biju maza, dzirdēju putnu dziesmas, govju māvienus, cūku rukšķēšanu. Nesaprotu, kāpēc vecāki mani aizsūtīja uz Laizānu Kurlmēmo skolu. Varbūt tāpēc, ka nerunāju. Varēju izrunāt tikai dažus atsevišķus vārdus. Skolas pirmajās dienās biju ļoti nobijusies no nedzirdīgo bērnu kliegzieniņiem. Ļoti gribēju tikt atpakaļ mājās. Kad tēvs zirga pajūgā atbrauca ciemos, lūdzos, lai viņš ņem mani līdz. Skrēju pajūgam pakaļ. Ar laiku pieradu pie skolas.

Tad saņēmu pērienu, par kuru man joprojām sāp sirds. Man toreiz bija astoņi gadi, kad aukstā ziemas laikā internāta dežurante Alma mani slimu izveda ārā vienā plānā krekļā un pēra. Joprojām jautāju sev — par ko? Kāpēc mani, nevainīgu bērnu, pēra? Iespējams, pērienu dabūju par kādu nedarbu, ko pastrādāja divas lielākās meitenes, kas vienlaikus ar mani bija slimas. Nevienam, pat mammai, to nepastāstīju. Pēc pēriena gultā ilgi raudāju. Pie sevis ļoti lūdzos, kaut mamma atbrauktu man pakaļ. Atceros, skolotājs Krūmiņš glaudīja manu galvu, kuru biju paslēpusi zem segas.

Otrā dienā biju smagi slima, ar ļoti augstu temperatūru. Lai glābtu mani, tika špricētas stipras zāles. Pēc daudziem gadiem mājās atradu vēstuli, kuru skolotāja bija sūtījusi manai mammai. Tajā bija rakstīts: «Jūsu

meita ir smagi slima, ar 41 grādu temperatūru.» Tikai tad izstāstīju šo sāpīgo atgadījumu mammai un savai mīļākajai skolotājai Veronikai Šablinskai. Abas jautāja: «Kāpēc tu toreiz to nepastāstīji?» Bet es biju maza, ļoti nobijusies un nepratu sūdzēties. Ja kāds man nodarīja pāri, es to klusēdama noriju un piedevu. Noslimoju vairākus mēnešus. Kad vasarā atgriezos laukos, sapratu, ka daudz ko vairs nedzirdu. Agrāk mamma, nesot mājās ūdeni ar nēšiem, mēdza uzsaukt man: «Vera, laid mani iekšā!» Es ātri nolēcu no siltās maizes krāsns augšas un steidzu viņai atvērt durvis. To vairs to nedzirdēju, tikai trokšņus un balsis, kas skanēja tuvumā.

Skolas gadi Laizānos

Skolā sāku iet 1937. gadā. Skola atradās skaistā muižas ēkā Laizānos (toreiz Lūznavas pagastā), Rēzeknes rajonā. Kara apstākļu dēļ 1944. gadā skolu pārcēla uz Maltas pagastu kādā gulbūves ēkā. Dzīvojām ļoti saspīestos apstākļos. Mums vajadzēja gulēt pa divām kopā vienā gultā.

Mācības man nesagādāja nekādas grūtības. Visu ātri iemācījos, jo labi dzirdēju, ko teica skolotāja. Jāatzīst, ka skolas mācību programma man bija par vieglu. Beidzot skolu, bija jāliek eksāmeni. Uz visiem izvilktās biļetes jautājumiem atbildēju pareizi. Komisija sevišķi bija izbrīnīta par manām precīzajām atbildēm latviešu valodā, jo zināms, ka latviešu valodas gramatika nedzirdīgajiem sagādā lielas grūtības.

Skolu beidzu kā apaļa teicamniece. Reizēm domāju: žēl gan, kāpēc mani nesūtīja dzirdīgo skolā, tad manas zināšanas būtu bijušas plašākas.

Lasīšana un pašdarbība

Man ļoti patika lasīt grāmatas. Tās ņēmu līdzi ganu gaitās. Reizēm tā aizrāvos ar lasīšanu, ka pazuda govīs. Tās bija ielīdušas svešos dārzos un netraucēti kārām

mutēm ēda to, kas tur uzaudzis. Par to dabūju pamatīgu rājienu. Turpmāk, dodoties uz ganiem, mani kārtīgi pārbaudīja, vai neesmu paņēmusi līdzīgi grāmatu. Bet es biju gudrāka! Iepriekšējā vakarā to jau biju paslēpusi kūtsaugšā.

Mana klases audzinātāja bija Veronika Šablinska, bija stingra, godīga un tuva man kā mamma. Viņai varu pateikties par labām zināšanām latviešu valodā, literatūrā un matemātikā. Viņa mācīja ar piemēriem, no sirds. Kad mācījāmies Maltā, viņa pagasta kultūras namā bieži organizēja nedzirdīgo skolēnu uzstāšanos, lai dzirdīgie cilvēki iepazītu nedzirdīgos. Dzirdīgie cilvēki labprāt nāca skatīties mūsu uzstāšanos. Viņu acīs bija asaras. Jau toreiz pašdarbības pulciņos piedalījies labprāt.

1947. gadā beidzu skolu. Skolotāja Šablinska vēlējās, lai mēs pēc pamatskolas turpinātu mācīties un apgūtu kādu amatu, tāpēc pēdējā klasē viņa veda mūs ekskursijā uz Daugavpils Daiļamatniecības vidusskolu. Lika man deklamēt dzejoli, lai parādītu visai vidusskolai, ko nedzirdīgie spēj. Tas izpelnījās vētrainus aplausus. Pēc tam direktors aicināja mūs, nedzirdīgos, mācīties šajā skolā.

Laukos pie kažokiem

Pēc Laizānu skolas beigšanas vēlējos uzreiz mācīties Daugavpils Daiļamatniecības vidusskolā, bet vecāki gribēja, lai palieku mājās un mācos šuvējas amatu pie ciema skrodera. Tā arī notika. Vienu gadu pie viņa mācījos šūt kažokus. Man bija daudz pasūtījumu no kaimiņiem. Tomēr nevēlējos palikt laukos, tāpēc, vecākiem nezinot, uzrakstīju vēstuli Daugavpils skolas direktoram, lai mani uzņem skolā. Saņēmu ziņu, ka esmu uzņemta bez iestājpārbaudījumiem, jo Laizānu skolu beidzu kā teicamniece. Biju kā spārnos.

Skrēju pati uz ciema padomi un uz ambulanci, lai

saņemtu nepieciešamās izziņas un varētu tās iesniegt vidusskolā. Pati arī dokumentus nosūtīju pa pastu.

Mācības Daļamatniecības vidusskolā

Tas bija 1948. gads. Koka somā salīku maizi, speķi un citas vajadzīgās lietas un devos mācīties uz jauno skolu. Tēvs ar zirgu mani aizveda līdz Maltas stacijai, kas atradās 25 km no mājām. No turienes uz Daugavpili braucām ar vilcienu.

Studēju modelēšanas un tērpu šūšanas specialitātē. Stundās mani nosēdināja pirmajā rindā. Nebija grūti mācīties pie dzirdīgajiem. Labi lasīju no lūpām, un palīdzēja arī atlikusī dzirde. Kleitas viegli iemācījos šūt, jo jau pratu šūt kažokus. Tāpēc arī vēlāk, strādājot par šūšanas skolotāju, vispirms audzēknēm mācīju šūt smagos mēteļus un tikai pēc tam kleitas. Gribēju, lai viņas varētu piedzīvot to sajūtu — ak, cik viegli ir šūt kleitu!

Biju ļoti centīga. Man bija svarīgi, lai būtu labas atzīmes, jo tad piešķīra stipendiju. Par to varēju samaksāt par kopmītnēm, kas tolaik maksāja 140 rubļus gadā. Arī par ēšanu vajadzēja gādāt pašai. Taupīgi ēdu līdzsaņemtus produktus no laukiem. Vecākiem nelūdzu ne kapeiku. Lai nopelnītu naudu maizei, pa vakariem savām skolasbiedrenēm šuvu kleitas. Lēti, par 2 rubļiem gabalā. Šuvu arī Daugavpils nedzirdīgajām.

Jau no bērnības biju pieradusi smagi strādāt, tāpēc vidusskolā spēju apvienot mācības ar darbu. Tomēr kādu reizi trīs dienas man nebija ko ēst. Ko darīt? Nau-
das nav. Braucu par zaķi vilcienā uz laukiem pēc maizes un speķa. Pēc tam no Maltas stacijas gāju kājām 25 km uz mājām, jo kolhozs manam tēvam bija atņēmis zirgu. Atpakaļceļā vilcienā bija kontrole un izskaidrošanās. Turpmāk uz laukiem braucu tikai tad, kad bija nauda biļetei.

Norīkojums uz Rīgu

1953. gadā beidzu vidusskolu ar kvalifikāciju tehniķe — modeliste. Vajadzēja iet strādāt tur, kur norīkoja, — uz Rīgu, uz šūšanas ateljē universālveikalā «Centrs». Gribējās palikt Latgalē, tuvāk pie dzimtajām mājām. Tomēr ar laiku pieradu.

Vakaros pēc darba apmeklēju nedzirdīgo klubu, turpināju spēlēt teātri un te iepazinos ar savu nākamo vīru. Apprecējāmie, mums piedzima trīs meitas: Lidija, Olga un Lolita. 1956.gadā sāku strādāt Rīgas nedzirdīgo mācību — ražošanas uzņēmumā. Sākumā šuvu cim-dus, tad biju piegriezēja trikotāžas cehā. Tajā laikā arodbiedrības komitejas uzdevumā pildīju dažādus pienākumus: vācu biedru naudas, biedru grāmatiņās ielīmēju markas. Ui, tas prasīja daudz laika!

Šūšanas skolotājas darbs

1964. gadā toreizējais Latvijas Nedzirdīgo biedrības priekšsēdētājs Pauls Timermanis piedāvāja man strādāt par šūšanas skolotāju nedzirdīgo grupai 16. profesionāli tehniskajā šūšanas vidusskolā (PTS). Sākumā bija jādomā, kā mācīt nedzirdīgos, kā aizpildīt skolas žurnālus un darīt citas lietas, ar kurām agrāk nebiju saskārusies. Skatījos, kā citi skolotāji aizpildīja žurnālus, rakstīja stundu plānus. Pirmajos gados man palīdzēja skolas tulce Ināra Briediņa. Tā pamazām apguvu skolotājas darbu. Mācīju arī konstruēšanu.

Nedzirdīgie audzēkņi tika uzņemti katru otro gadu. Sākumā nedzirdīgo grupu bija viegli nokomplektēt. To veica Nedzirdīgo biedrības Centrālās valdes (LNB CV) speciālisti. Vēlāk ar to vajadzēja nodarboties man. Kopā ar LNB CV priekšsēdētāja vietnieku Jāni Barisu braucām pa visu Latviju meklēt meitenes, kas gribētu mācīties, runājām ar vecākiem. Vēlāk braucu uz Rēzeknes nedzirdīgo un Valmieras vādzirdīgo skolām.

Sūtījām meitenēm vēstules uz mājām ar aicinājumu mācīties šuvējas amatu. Pēc tam gāja grūtāk. Rēzeknes beidzējiem pēc 9. klases bija jāturpina mācības Rīgas Nedzirdīgo skolā, lai varētu iegūt pilnu pamatskolas izglītību.

Ko darīt tālāk? Ja grupu nevar izveidot, tad nedzirdīgo apmācības programmu šajā skolā likvidēs. Likām sludinājumu Krievijas Nedzirdīgo biedrības žurnālā. Kas par pieplūdumu bija! Mācīties gribētāji brauca no daudzām republikām, visvairāk no Ukrainas. Praktiskos darbus krievvalodīgajām meitenēm nebija grūti ierādīt. Teoriju zīmju valodas tulki rakstīja uz tāfeles gan latviski, gan krieviski. Zīmju valodā tika tulkots divas reizes — vispirms latviešu grupai, tad krievu grupai. Mūsu skolā darbu izmēģināja daudzi tulki. Viņu vidū arī tagadējais Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents Arnolds Pavlins, kas zīmju valodas tulka darbu sāka apgūt mūsu skolā.

Manas meitenes

Tajā laikā 16. PTS bija vienīgā skola valstī, kur speciāli tika organizēta nedzirdīgo apmācība. Taču netrūka nelabvēļu, kuri teica: «Priekš kam mācīties 16. PTS!» Vairākas meitenes uz mūsu skolu atnāca vecāku pierunātas. Pēc skolas beigšanas visas man paldies teica.

Nedzirdīgās šuvējas tika gatavotas darbam visiem trim Nedzirdīgo biedrības mācību — ražošanas uzņēmumiem Rīgā, Daugavpilī un Rēzeknē, kā arī firmai «Latvija». Retu reizi kāda no mūsējām aizgāja strādāt uz šūšanas ateljē kādā mazpilsētā. 16.PTS pirmā izlaiduma absolventi pēc toreizējās Ventspils kluba vadītājas Vijas Šabertes aicinājuma aizbrauca strādāt uz Ventspili. Tolaik bija svarīgi palielināt nedzirdīgo biedru skaitu Latvijas reģionu biedrībās. Tagadējā ventspilniece Jeļena

Uljanova ir mana audzēkne no pirmā izlaiduma. Arī Liepājas nedzirdīgo vadītāja Gundega Paņķo, Tukuma teritoriālās grupas vadītāja Elita Kronberga un Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas prezidents Varis Strazdiņš arī ir mani bijušie audzēkņi. Kopā sagatavoti divpadsmit izlaidumi, katrā reizē vidēji 14 — 16 šuvēji.

Arodvidusskolā nedzirdīgie apguva tikai amatu, tāpēc viņus mudināju iegūt vidējo izglītību Raiņa 8. vakara maiņu vidusskolā. Sekoju, lai visi kārtīgi apmeklētu šo skolu.

Saviem čaklajiem audzēkņiem organizēju skais-tas ekskursijas uz Lietuvu, Ukrainu, Moldāviju, kā arī uz Ļeņingradu (tagadējo Sanktpēterburgu) un Karpatiem.

Jāaudzina smalkjūtīgi

Kad strādāju par skolotāju, skolēnus audzināju ļoti taktiski. Saviem audzēkņiem biju ne tikai materiālu mācības un šūšanas skolotāja, bet arī padomdevēja dažādos dzīves jautājumos. Biju kā starpniece starp nedzirdīgiem audzēkņiem un dzirdīgiem skolas darbiniekiem. Mūsu meitenes dzīvoja arodskolas kopmītnēs kopā ar dzirdīgām audzēknēm. Ja kaut kas notika ar manām meitenēm, uzreiz kopmītnes audzinātāja zvanīja man uz mājām, jo viņa nezināja, kā tikt galā ar nedzirdīgām audzēknēm.

Manas trīs dzirdīgās meitas bija man kā tulces. Viņas uzklausīja telefona zvanu un nodeva man ziņu no kopmītnēm. Uz turieni man nācās bieži braukt, lai atrisinātu strīdīgos jautājumus vai pārpratumus. Pirms pieņemu kādu lēmumu, vienmēr vispirms uzklausīju savas audzēknes, lūdzu viņas godīgi un atklāti izstāstīt strīdīgo lietu. Pārrunājot kopīgi meklējām risinājumu un — atradām to vienmēr.

Ikgadējos Nedzirdīgo dienas pasākumos bijušās audzēknes vienmēr mani uzmeklē, apskauj un ar

pateicību atceras tos laikus, kad viņām esmu palīdzējusi. Joprojām man prasa padomu, atbalstu, mierinājumu. Īpaši tās, kurām nav vecāku un dzīvē neveicas.

Aktivitātes nedzirdīgo organizācijā

1986. gadā aizgāju pensijā. Pēcāk man piedāvāja vadīt Rīgas biedrības Latgales grupu, kas skaita ziņā ir vislielākā Latvijā — 250 biedru. Man bija pieredze šajā lietā — iepriekš vadīju nedzirdīgo grupu minētajā skolā. Divdesmit gadus sekoju, lai visi kārtīgi maksātu biedru naudu, kā arī apciemoju nespēcīgākos biedrus. Vienam otram palīdzēju pasūtīt vai piegādāt nedzirdīgo avīzi «Kopsolī». Izveidoju sistēmu, ka biedru apziņošanu par dažādiem pasākumiem veic visi biroja locekļi, katram nosakot konkrētu rajonu tuvāk savai dzīvesvietai. Desmit gadus darbojos arī kultūras centra «Rītausma» pensionāru padomē.

Sirdslieta ir teātris

Dažādās izrādēs spēlēju kopš pamatskolas laikiem. Ģimenes apstākļu dēļ nevarēju bieži apmeklēt mēģinājumus, tāpēc reizēm režisore atļāva man pašai mājās sagatavoties lomai. Man sevišķi patīk izrādes ar humora ievirzi. Esmu ievērojusi, ka tādas izrādes arī mūsu skatītājiem labāk piemērotas. Viņiem patīk izsmieties. Gribētos tagad kaut ko jaustru iestudēt. Saku savam vīram un tuvākajam kaimiņam Anatolijam Stepaņukam, ka vajadzētu kaut ko izdomāt. Negrib! Kur lai ņemu partnerus? Ceru atrast kādu savam vecumam piemērotu lomu un sasmēdināt nedzirdīgos skatītājus.

Aktīvi apmeklēju teātra izrādes, jubilejas un citus pasākumus, ko piedāvā kultūras centrs «Rītausma». Ļoti patīk ikgadējie nedzirdīgo pašdarbības festivāli, kas notiek dažādās Latvijas pilsētās. Diemžēl «Rītausmā» tagad maz var redzēt jaunus. Tagad viņi savrup. Bet tie jaunie tāpat reiz veci būs! Ko tad? Vecie var nodot savu pieredzi

jaunajiem. Iespējams, agrāk nedzirdīgie jaunieši klubu aktīvi apmeklēja tāpēc, ka nebija televizoru, datoru un citu izklaides iespēju. Mainās laiki, mainās cilvēki. **I.I.**

Arnolds Pavlins, bijušais 16. PTS tulks, LNS prezidents:

«Man ir patīkami atcerēties, ka vairākus gadus biju kolēģis šai inteligentajai sievietei, kas prot saglabāt gaišu smaīdu sejā un pieneņpūkas vieglumu savās gaitās. Saskaņoties ar dzīves pelēkajiem brīžiem, Veronika prot iznest tiem cauri baltu smaīdu, kaut arī darba ikdienā rūpju tik daudz: jāatbild par katru meiteni, jāmāca ne tikai strādāt prasme, bet arī dzīves māksla. Jāprot īstajā brīdī pateikt to vienīgo, īsto vārdu, bez kura nevar, kas vienkārši ļoti nepieciešams. Vairāk nekā simts meitenes no savas skolotājas mācījušās patiesu sirsnību, labu stāju, eleganci un tajā pašā laikā jauku vienkāršību.» («Kopsolī», 1979, 5)

